

Nacionalno povjerenstvo za djelatnost dentalne medicine
Ministarstva zdravlja republike Hrvatske u suradnji s
Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo,
Stomatološkim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu
i Hrvatskom komorom dentalne medicine

Radna skupina za preventivu i promicanje zaštite oralnoga zdravlja

Smjernice za individualnu procjenu karijes rizika

Nacionalno povjerenstvo
za djelatnost
dentalne medicine

Ministarstvo
zdravlja
Za zdravlje. Zajedno.

HZZJ

Hrvatska
komora
dentalne
medicine

Dobna skupina 0-5 god.

		Indikator rizika		
Čimbenici rizika za karijes		Visok	Umjeren	Nizak
Anamneza	NIZAK SOCIOEKONOMSKI STATUS RODITELJA/SKRBNIKA	☐ DA		
	DIJETE S POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU KOJE OGRANIČAVAJU PRAVLNU ORALNU HIGIJENU		☐ DA	
	AKTIVNE KARIJESNE LEZIJE KOD MAJKE/SKRBNIKA DIJETETA	☐ DA karijesna lezija u zadnjih 6 mj	☐ DA karijesna lezija u zadnjih 7 - 23 mj	☐ DA karijesna lezija u zadnjih 24 mj
	USPAVLJIVANJE DIJETETA SA ZASLAĐENIM NAPITKOM U BOČICI	☐ DA		
	KONZUMACIJA SLATKIH NAPITAKA ILI HRANE (SOK, SLATKIŠI, LIJEKOVI)	☐ DA više od 3 puta između obroka		☐ DA u sklopu glavnih obroka
	DIJETE REDOVITO POSJEĆUJE STOMATOLOGA	☐ NE		☐ DA
	DIJETE KORISTI ZUBNU PASTU SA FLUOROM	☐ NE		☐ DA
Klinički nalaz	NASLAGE ZUBNOG PLAKA		☐ DA	
	INICIJALNA KARIJESNA LEZIJA (BIJELA MRLJA) ILI DEFEKT ČAKLINE	☐ DA		
	DIJETE IMA VIŠE OD 1 DMF PLOHA (KARIJES, NEDOSTATAK ILI ISPUN)	☐ DA		
	DIJETE IMA VIŠE OD 1 DMF PLOHA (KARIJES, NEDOSTATAK ILI ISPUN) NA RENDGENSKOJ SNIMCI	☐ DA		
	DIJETE IMA POVIŠENU RAZINU STREPTOCOCCUS MUTANS U SLINI	☐ DA		
Ukupan rizik za karijes		☐ Visok	☐ Umjeren	☐ Nizak

Dobna skupina ≥ 6 god.

		Indikator rizika		
Čimbenici rizika za karijes		Visok	Umjeren	Nizak
Anamneza	NIZAK SOCIOEKONOMSKI STATUS RODITELJA/SKRBNIKA	☐ DA		
	PACIJENT S POTEŠKOĆAMA U RAZVOJU KOJE OGRANIČAVAJU PRAVLNU ORALNU HIGIJENU		☐ DA	
	POREMEĆAJ PREHRANE		☐ DA	
	KEMOTERAPIJA ILI ZRAČENJE	☐ DA		
	KONZUMACIJA SLATKIH NAPITAKA ILI HRANE (SOK, SLATKIŠI, LIJEKOVI)	☐ DA više od 3 puta između obroka		☐ DA u sklopu glavnih obroka
	PACIJENT REDOVITO POSJEĆUJE STOMATOLOGA	☐ NE		
	PACIJENT KORISTI ZUBNU PASTU SA FLUOROM	☐ NE		
Klinički nalaz	NASLAGE ZUBNOG PLAKA		☐ DA	
	INICIJALNA KARIJESNA LEZIJA (BIJELA MRLJA) ILI DEFEKT ČAKLINE	☐ DA		
	APROKSIMALNA LEZIJA- 1 ILI VIŠE	☐ DA		
	KARIJESNA LEZIJA ILI ISPUN	☐ DA 3 i više u zadnjih 36 mj	☐ DA 1-2 u zadnjih 36 mj	☐ DA bez karijesa i ispuna u zadnjih 36 mj
	DEFEKTNI ISPUN (RUBNA PUKOTINA, PREVIJES, BEZ KONTAKTNE TOČKE)	☐ DA		
	PACIJENT IMA SMANJENU SALIVACIJU	☐ DA		
	PACIJENT NOSI INTRAORALNU NAPRAVU (ORTODONTSKU ILI PROTETSKE)		☐ DA	
Ukupan rizik za karijes		☐ Visok	☐ Umjeren	☐ Nizak

Protokol preventivnih mjera i plan terapije za dobnu skupinu od 1-2 god.

Rizik za karijes	Kontrolni pregled	Prehrana	Oralna higijena	Fluoridacija	Pečaćenje fisura	Restauracije
Visok	svaka 3 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta s 500 ppm F količina: zrno riže	profesionalna aplikacija laka svaka 3 mj	/	praćenje inicijalnih lezija i restauracija kavitiranih lezija
Umjeren	svakih 6 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta s 500 ppm F količina: zrno riže	profesionalna aplikacija laka svakih 6 mj	/	praćenje inicijalnih lezija
Nizak	Svakih 6-12 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta s 500 ppm F količina: zrno riže	/	/	praćenje ranih znakova novih lezija

Protokol preventivnih mjera i plan terapije za dobnu skupinu od 3-5 god.

Rizik za karijes	Kontrolni pregled	Prehrana	Oralna higijena	Fluoridacija	Pečaćenje fisura	Restauracije
Visok	svaka 3 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta sa 1000 ppm F količina: zrno graška	profesionalna aplikacija laka svaka 3 mj	zub sa dubokim fisurama	praćenje inicijalnih lezija i restauracija kavitiranih lezija
Umjeren	svakih 6 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta sa 1000 ppm F količina: zrno graška	profesionalna aplikacija laka svakih 6 mj	zub sa dubokim fisurama	praćenje inicijalnih lezija
Nizak	Svakih 6-12 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta sa 1000 ppm F količina: zrno graška	/	zub sa dubokim fisurama	praćenje ranih znakova novih lezija

Protokol preventivnih mjera i plan terapije za dobnu skupinu od ≥ 6 god.

Rizik za karijes	Kontrolni pregled	Prehrana	Oralna higijena	Fluoridacija	Pečaćenje fisura	Restauracije
Visok	svaka 3 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje Xylitol (3-8 g/dan)	2 puta dnevno pasta s 1450 ppm F količina: za odrasle	profesionalna aplikacija laka ili gela svaka 3 mj	zub sa dubokim fisurama	praćenje inicijalnih lezija i restauracija kavitiranih lezija
Umjeren	svakih 6 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje Xylitol (3-8 g/dan)	2 puta dnevno pasta s 1450 ppm F količina: za odrasle	profesionalna aplikacija laka ili gela svakih 6 mj	zub sa dubokim fisurama	praćenje inicijalnih lezija
Nizak	Svakih 6-12 mj i odrediti razinu S.mutans	savjetovanje	2 puta dnevno pasta s 1450 ppm F količina: za odrasle	/	zub sa dubokim fisurama	praćenje ranih znakova novih lezija

Plan RTG dijagnostike

Rizik za karijes	Mliječna denticija 5 god.	Mješovita denticija 6-12 god.	Trajna denticija 12-16 god.	Trajna denticija >16 god.
Visok	svakih 12 mj bitewing zuba čije su aproksimalne plohe nedostupne za vizualnu i taktilnu detekciju lezije			svakih 18mj bitewing
Umjeren	svakih 12 mj bitewing zuba čije su aproksimalne plohe nedostupne za vizualnu i taktilnu detekciju lezije			svakih 18mj bitewing
Nizak	svakih 36 mj bitewing zuba čije su aproksimalne plohe nedostupne za vizualnu i taktilnu detekciju lezije	svakih 36 mj bitewing	svakih 24 mj bitewing	svakih 24-36 mj bitewing

Napomena: Radiološka dijagnostika preporuča se u svrhu kontrolnog praćenja i otkrivanja aproksimalnih karijesa, najbolje „bite-wing“ tehnikom.

UPUTE ZA ODREĐIVANJE KARIJES RIZIKA

Potrebno je utvrditi broj indikatora rizika koje doznajemo iz anamneze i kliničkog pregleda pacijenta.

Pacijenta svrstavamo u skupinu s visokim rizikom za razvoj karijesne lezije ako smo utvrdili barem jedan čimbenik iz stupca “visokog indikatora rizika”.

Pacijenta ćemo svrstati u skupinu umjerenog ili niskog rizika ovisno o tome kojih indikatora ima više.

Napomena: Nakon određivanja razine rizika za karijes primjenjuje se plan terapije ovisno o dobnoj skupini prema navedenom protokolu .

Ove smjernice samo su pomagalo odnosno podsjetnik u procjeni individualnog karijes-rizika i planiranju terapije za svakog pojedinog pacijenta.

Literatura:

1. American Dental Association. ADA Caries Risk Assessment Forms. Available on: <http://www.ada.org/en/member-center/oral-health-topics/caries>. Accessed Sept 13, 2015.
2. American Academy of Pediatric dentistry. Guideline on caries-risk Assessment and management for Infants, Children and Adolescents. Available on: http://www.aapd.org/media/Policies_Guidelines/G_CariesRiskAssessment.pdf. Accessed Sept 13, 2015
3. Espelid, I., Mejare, I., and Weerheijm, K. EAPD, EAPD guidelines for use of radiographs in children, Journal of Paediatric Dentistry 2003; 4(1):40-8.